

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล (International Language) ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลของสังคมโลกยุคปัจจุบัน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั้งในและนอกระบบโรงเรียน จึงกลายเป็นความจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งตัวผู้เรียนเองและผู้ปกครองต่างตระหนักดีว่า ภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่มีประโยชน์มากที่สุดวิชาหนึ่ง (Rossner and Bolitho, 1990 : 5) ในสังคมไทยก็มีการยอมรับภาษาอังกฤษมากขึ้น โดยเฉพาะสังคมในเมืองใหญ่ๆ ใครก็ตามที่พูดได้ สื่อสารได้มากกว่าหนึ่งภาษา เท่ากับเป็นกำไรชีวิต เป็นใบเบิกทางให้ทำงาน ทำอาชีพต่างๆ ได้ และมีความสะดวกสบายในชีวิตตามมา คนจึงเห็นคุณค่า และชวนขวายที่จะเรียนภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ (อุบล สรรพชญพงษ์, 2535 : 58) จากการที่ทุกคนเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษนี้เอง ทำให้พัฒนาการด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั่วโลกเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอน และผู้เรียนสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

ภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทย ด้านการติดต่อกับต่างประเทศตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 มีการสอนภาษาอังกฤษให้แก่เด็กๆ รวมทั้งเจ้านายและข้าราชการที่สนใจโดยมิชชันนารีชาวอเมริกัน การสอนในระยะแรกนี้เป็นการสอนภายในวงจำกัด รัฐบาลยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดและยังไม่มีหลักสูตร ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้เริ่มมีการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่ทรงจัดตั้งขึ้นภายในบริเวณพระบรมมหาราชวัง นับเป็นครั้งแรกที่มีการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการในประวัติศาสตร์การศึกษาของไทย (สุมิตรรา อังวัฒนกุล, 2539 : 12-13) ในปี พ.ศ.2433 ได้มีการกำหนดรายละเอียดการวัดและประเมินผลวิชาต่างๆ ที่จัดสอนในโรงเรียนสมัยนั้นขึ้น เรียกว่า พระราชบัญญัติการสอบวิชา เอกสารฉบับนี้ได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาวิชาต่างๆ รวมทั้งวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้นในเวลาต่อมา

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระยะหลังจากที่มีหลักสูตรแล้ว ดำเนินการภายใต้ การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งต่อมาก็ได้อนุญาตให้เริ่มสอนภาษาอังกฤษได้ตั้งแต่ระดับ อนุบาล เพื่อให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานสะสมไว้ใช้ในการเรียนระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้นจำนวน นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนจึงเพิ่มมากขึ้นจนต้องใช้ครูไทยสอนภาษาอังกฤษนอกเหนือ จากชาวต่างประเทศที่เป็นเจ้าของภาษา ครูไทยส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในด้านพื้นฐานความรู้และวิธีการ ถ่ายทอดความรู้ ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนด้อยลง โดยเฉพาะด้านการฟังและการพูด นักเรียนไม่ได้รับการฝึกอย่างทั่วถึง และไม่ มีโอกาสได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้รัฐบาลในปี พ.ศ.2518 ประกาศยกเลิกการสอนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ให้สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป โดยจัดให้เป็นวิชาเลือก และต่อมาในปี พ.ศ.2520 ได้ประกาศยกเลิกการสอนภาษาต่างประเทศทุกภาษาในระดับประถมศึกษา เนื่องจากมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย และการ เสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในชาติ (ประนอม สุรัสวดี, 2534 : 52-54) การดำเนินการในครั้ง นั้น ได้รับการคัดค้านจากหลายฝ่ายที่แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชน จากรายงานการวิจัยของ ทิพพดี อ่องแสงคุณ (2521) ที่ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการเรียน การสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นความสำคัญ และความ จำเป็นของการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา แต่ขอให้รัฐบาลและโรงเรียนดำเนินการอย่าง มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานทั้งในด้านหลักสูตร ครูผู้สอน และวิธีการสอน กระทรวงศึกษา ธิการได้ดำเนินการทบทวนนโยบายการยกเลิกการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาอีกครั้ง โดย จัดให้มีการสัมมนาเรื่องหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 21-28 มีนาคม 2521 (ประนอม สุรัสวดี, 2534 : 55) ผลสรุปจากการสัมมนา คือ ประเทศไทยยังคงจัดการเรียน การสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป โดยรัฐบาลอนุญาตให้เฉพาะ โรงเรียนเอกชนที่มาขออนุญาตจัดการสอนภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้น (ประถมศึกษาปีที่ 1-4) ส่วนในโรงเรียนรัฐบาลให้สอนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ประถม ศึกษาปีที่ 5-6) โดยจัดเป็นวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

นโยบายดังกล่าว ทำให้การสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 เป็นต้นมา มีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องระยะเวลาที่ใช้ และสภาพการจัดการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนระดับนี้ มีความรู้ความสามารถในวิชาภาษาอังกฤษแตกต่างกันถึง 4 กลุ่ม (Pranee Thanachanan, 1984 : 247) ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนที่ไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเลย เนื่องจากทางโรงเรียนไม่ได้เลือกวิชาภาษาอังกฤษให้เป็นวิชาเลือกในกลุ่มประสบการณ์พิเศษของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

กลุ่มที่ 2 นักเรียนที่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นเวลา 6 ปี (1080 ชั่วโมง) โดยเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในโรงเรียนเอกชน โดยเฉพาะที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง เช่น กรุงเทพมหานคร

กลุ่มที่ 3 นักเรียนที่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นเวลา 3 ปี (540 ชั่วโมง) โดยเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยต่างๆ

กลุ่มที่ 4 นักเรียนที่ได้เรียนภาษาอังกฤษเป็นเวลา 2 ปี (360 ชั่วโมง) โดยเริ่มเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด เป็นนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล

การปรับเปลี่ยนนโยบายในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษหลายครั้ง ไม่ได้ทำให้ปัญหาในการเรียนการสอนลดลงหรือหมดไป คุณภาพของการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของ สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2533) สรุปได้ว่า คุณภาพในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่น่าพอใจ ทั้งในด้านความสามารถในการฟัง ความสามารถในการออกเสียง ความสามารถในการอ่านโครงสร้างภาษา และความสามารถทั่วไปในการใช้ภาษา ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับนี้ประสบปัญหาหลายอย่าง เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของครูผู้สอน การขาดแคลนอุปกรณ์และสื่อการสอนที่ดี ครูขาดความรู้ความสามารถในด้านวิธีการสอน และการวัดการประเมินผลการเรียน ครูยังไม่เข้าใจการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ห้องเรียนมีขนาดใหญ่เกินไป โอกาสใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมีน้อยมาก เป็นต้น

สำหรับโรงเรียนเอกชนซึ่งในอดีตเคยประสบความสำเร็จ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของบุคคลทั่วไป ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน เพราะโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่สอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือตั้งแต่ชั้นอนุบาล จากรายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง ทิศทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนเอกชน เมื่อวันที่ 2 - 4

พฤษภาคม 2533 (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2533) ที่ประชุมได้สรุปปัญหาของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านหลักสูตร โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จัดการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งไม่มีหลักสูตร ส่วนใหญ่จัดสอนไปตามแบบเรียนที่โรงเรียนเลือกใช้ และเมื่อถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ต้องจัดสอนไปตามหลักสูตรสำหรับผู้เริ่มเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้น ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและไม่ต่อเนื่อง

2. ปัญหาด้านการสอน การสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชนมักใช้วิธีการแปลและให้นักเรียนท่องจำ แล้วทำแบบฝึกหัด โดยไม่เห็นประโยชน์ที่แท้จริงของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร และมักไม่ใช้สื่อการสอน

3. ปัญหาด้านครู ครูภาษาอังกฤษที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 มักไม่มีวุฒิด้านการสอนภาษาอังกฤษ ส่วนครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เป็นผู้ที่มีวุฒิในด้านการสอนภาษาอังกฤษแต่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารได้ เพราะผู้บริหารหรือผู้ปกครองไม่เข้าใจหรือขัดกับนโยบายของโรงเรียนที่ต้องการให้นักเรียนสอบให้ได้เท่านั้น นอกจากนี้ ครูไม่สามารถผลิตสื่อการสอน เพราะมีชั่วโมงสอนมากหรือมีหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการสอน

การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน ได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากงานวิจัยของ อินทรีย์ บัวสมบุรณ์ (2536) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาในโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร โดยไม่มีภาระวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนการจัดทำ และไม่ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร แต่กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมจากหนังสือเรียน วิธีการวัดผลและประเมินผลยึดระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 เป็นหลัก และปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำหลักสูตร

การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชน สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ยังไม่มีการจัดหลักสูตรที่เหมาะสมเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำหลักสูตร จึงสอนโดยยึดเนื้อหาจากแบบเรียนเป็นหลัก ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 สอนโดยใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ร่วมกับการสอนโดยยึดเนื้อหาจากแบบเรียนเป็นหลัก ดังนั้นการจัดการ

เรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชนจึงขาดเป้าหมายหลัก และแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการ ทำให้การพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนเอกชน เกิดผลน้อยกว่าที่ควรได้รับ

ต่อมาในปี พ.ศ.2539 รัฐบาลตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทย และพยายามที่จะปรับปรุงให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา จึงได้จัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษพุทธศักราช 2539 ขึ้น โครงสร้างของหลักสูตรภาษาอังกฤษที่จัดทำขึ้นใหม่นี้ จัดแบ่งเป็น 3 ระดับตามระดับความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539 : 3-5)

1. ระดับต้น เป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในชั้นประถมศึกษา
2. ระดับกลาง เป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
3. ระดับปลาย เป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา จัดให้สอนอยู่ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ เป็นหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับต้น (Beginner Level) จำแนกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ภาษาอังกฤษระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level) สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 2 โดยเริ่มสอนตั้งแต่ภาคปลายของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. ภาษาอังกฤษระดับอ่านออกเขียนได้ (Literacy Level) สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4
3. ภาษาอังกฤษระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น (Beginner Fundamental Level) สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เป็นการเริ่มเรียนภาษาอังกฤษหลัก 1-4 (Fundamental English 1-4) ทั้งนี้ เพื่อเตรียมให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐาน ขั้นพื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาได้

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2539
และอัตราเวลาเรียน

ระดับภาษา (Proficiency Level)	ระดับชั้น (Class Level)	โครงสร้างวิชาและอัตราเวลาเรียน (Coursework and Time Allocation)
1. ระดับต้น (Beginner Level) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ	ป.1 - ป.6	
1.1 ระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level)	ป.1 - ป.2	ภาษาอังกฤษเตรียมความพร้อม (Preparatory English) ใช้เวลา 3 ภาคเรียน เริ่มเรียน ป.1 ภาคปลาย เวลาเรียน 6 คาบ* / สัปดาห์
1.2 ระดับอ่านออกเขียนได้ (Literacy Level)	ป.3 - ป.4	ภาษาอังกฤษอ่านออกเขียนได้ (Literacy English) ใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน เวลาเรียน 6 คาบ / สัปดาห์
1.3 ระดับมาตรฐานพื้นฐาน ตอนต้น (Beginner Fundamental Level)	ป.5 - ป.6	ภาษาอังกฤษหลัก 1 - 4 (Fundamental English) ใช้เวลาเรียน 4 ภาคเรียน เวลาเรียน 15 คาบ / สัปดาห์

* ในระดับประถมศึกษา 1 คาบ เท่ากับ 20 นาที

การประกาศใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 นอกจากจะทำให้โรงเรียนทุกโรงเรียนทุกสังกัด เริ่มสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แล้ว ยังส่งผลทำให้โรงเรียนเอกชนมีเป้าหมายและแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของโครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2539 แล้ว พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนตามที่หลักสูตรกำหนดมีความแตกต่างกับระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน กล่าวคือ โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จัดเวลาเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 สัปดาห์ละ 5 คาบๆ ละ 50 นาที เมื่อเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเอกชนจะได้เรียนภาษาอังกฤษมาเป็นระยะเวลาที่มากกว่านักเรียนโดยทั่วไป ซึ่งเรียนโดยใช้เวลาเพียง 6 คาบต่อสัปดาห์ (คาบละ 20 นาที) ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ดังนั้นเพื่อจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนเอกชน มีความเหมาะสมกับพื้นฐานความรู้ของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างเต็มที่ จึงได้พัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะภาษาอังกฤษแบบเน้นงานปฏิบัติขึ้น เพื่อใช้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนเอกชน

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะภาษาอังกฤษ ให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน ทำให้ได้พบแนวคิดที่น่าสนใจ และมีความเกี่ยวข้องทั้งในด้านการจัดหลักสูตร และด้านวิธีการสอน นั่นคือแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบเน้นงานปฏิบัติ (Task-Based Approach) แนวคิดนี้ได้ปรากฏอยู่ในหลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ด้วย เนื่องจากหลักสูตรระบุให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีลักษณะเป็นการมอบหมายงาน (Task-Based) ให้ผู้เรียนปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539 : 17) นับเป็นความสอดคล้องและแสดงว่าแนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับว่าสามารถช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ได้ ตามความมุ่งหวังของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาแบบเน้นงานปฏิบัติ ให้ความสำคัญกับงานปฏิบัติ (Task) ที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน เพราะเชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาเกิดจากกระบวนการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานจนสำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ การจัดหลักสูตรโดยอาศัยแนวคิดนี้จึงต้อง

มีการวิเคราะห์งานปฏิบัติที่เหมาะสมกับผู้เรียนด้วย เท่าที่ผ่านมามีการจัดหลักสูตรที่ยึดงานปฏิบัติเป็นหลักในการจัดทำหลักสูตร แต่เรียกชื่อแตกต่างกันดังนี้ (Long, 1990)

1. หลักสูตรเน้นปฏิบัติการ (Procedural Syllabus) ผู้ที่จัดทำและทดลองใช้หลักสูตรนี้ เป็นครั้งแรกในประเทศอินเดีย ระหว่างปี 1979-1984 คือ เอ็น เอส พรอบูห์ (N. S. Prabhu) หลักสูตรดังกล่าวเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดงานที่จะปฏิบัติร่วมกับครู

2. หลักสูตรเน้นกระบวนการ (Process Syllabus) ผู้ที่พัฒนาหลักสูตรนี้ คือ เอ็ม พี บริน (M. P. Breen) ในปี 1984 และ 1987 การจัดทำหลักสูตรแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกกิจกรรมและวิธีการเรียนได้เช่นเดียวกับแบบแรก ครูเป็นผู้นำเสนอทางเลือกและให้คำแนะนำ โดยเน้นที่กระบวนการเรียน

3. หลักสูตรเน้นงานปฏิบัติ (Task-Based Language Teaching) ผู้ที่พัฒนาหลักสูตรนี้ คือ เอ็ม เอช ลอง และ จี ครูกส์ (M. H. Long and G. Crookes) ในปี 1985 และ 1989 เป็นหลักสูตรที่วิเคราะห์งานปฏิบัติแล้วนำมาจัดประเภท เพื่อให้ได้งานปฏิบัติที่จะใช้ในห้องเรียน และมุ่งที่การปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเช่นเดียวกัน

หลักสูตรทั้งสามแบบนี้ใช้งานปฏิบัติ(Task) เป็นหลักในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เพื่อจัดทำหลักสูตร สิ่งที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์มีความสำคัญต่อการออกแบบหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง เพราะการใช้สิ่งใดเป็นหลักในการวิเคราะห์ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงทฤษฎีและความเชื่อเกี่ยวกับการสอนภาษาของผู้ออกแบบหลักสูตรและผู้ใช้หลักสูตร นอกจากนี้ สิ่งที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์ยังมีผลต่อองค์ประกอบด้านอื่นๆ ของการจัดหลักสูตรอีกด้วย

การใช้งานปฏิบัติ (Task) เป็นหลักในการวิเคราะห์นี้ เป็นแนวทางใหม่ในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพราะในอดีตที่ผ่านมาสิ่งที่เคยใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์ ได้แก่ คำ (Word) โครงสร้าง (Structure) การสื่อความหมาย (Notion) หน้าที่ของภาษา (Function) หัวเรื่อง (Topic) และสถานการณ์ (Situation) จากหลักในการวิเคราะห์เหล่านี้ นำไปสู่การสร้างหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรสังเคราะห์ (Synthetic Syllabuses) หลักสูตรในลักษณะดังกล่าวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของการเรียนภาษา เพราะเป็นหลักสูตรที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาเป็นส่วนๆ เป็นเรื่องๆ ต่อกันไปตามลำดับ ซึ่งต่างจากความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนภาษาในปัจจุบันที่เชื่อว่า

เรียนภาษาเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาภาษาศาสตร์ (Psycholinguistic Process) ไม่ใช่เรื่องของภาษาศาสตร์ (Linguistic) เท่านั้น (Long and Crookes, 1989 อ้างถึงใน Long, 1990)

หลักสูตรแบบเน้นงานปฏิบัติทั้งสามแบบจึงได้เกิดขึ้น โดยใช้งานปฏิบัติ (Task) เป็นหลักในการวิเคราะห์ เพราะเชื่อว่าจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ภาษา เป็นหลักสูตรที่มีลักษณะเป็นหลักสูตรวิเคราะห์ (Analytic Syllabuses) โดยยึดเอาระบบภาษาทั้งหมดมาวิเคราะห์ แล้วจัดเป็นหน่วยใหญ่ๆ ไว้ตามความสามารถของผู้เรียน และเน้นว่าจะเรียนภาษาอย่างไร (How) โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรด้วย (Long and Crookes, 1993) นอกจากนี้ หลักสูตรแบบเน้นงานปฏิบัติยังมีลักษณะเป็นหลักสูตรที่เชื่อมต่อความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบหลักสูตร (Syllabus Design) กับวิธีการสอน (Methodology) นูแนน (Nunan, 1990) ได้ให้คำอธิบายว่า “การออกแบบหลักสูตรเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพิจารณาว่าจะสอนอะไร (What) สอนทำไม (Why) และสอนเมื่อไร (When) ส่วนวิธีการสอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพิจารณาว่าจะสอนอย่างไร (How)” นูแนนเชื่อว่าการใช้งานปฏิบัติ (Task) เป็นหลักในการวิเคราะห์จะทำให้การออกแบบหลักสูตรและวิธีสอนกลายเป็นเรื่องเดียวกัน เพราะในการจัดทำหลักสูตรจะต้องพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหา (เป้าหมายของการเรียน) และการใช้งานปฏิบัติ (วิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย) แล้วนำมาบูรณาการเข้าด้วยกัน (Nunan, 1989) แนวความคิดดังกล่าว เป็นแนวความคิดที่ขยายขอบเขตในการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนภาษา

การจัดหลักสูตรแบบเน้นงานปฏิบัติ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการรวบรวมความรู้ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่สอง จากการศึกษาภายในห้องเรียนเกี่ยวกับการเรียนภาษาที่สอง และจากหลักการของการออกแบบรายวิชา (Course Design) ซึ่งมีปรากฏมากในช่วงทศวรรษ 1970 โดยเฉพาะในบริบทของการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (English as a Foreign Language หรือ EFL) ที่เน้นการสอนภาษาเฉพาะกิจ (Languages for Specific Purpose หรือ LSP) (Long and Crookes, 1992)

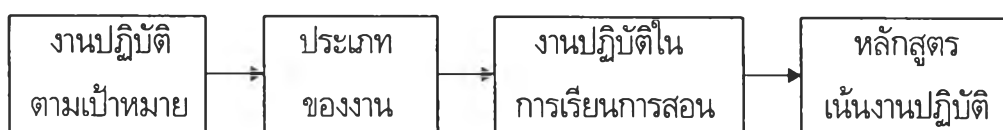
ลอง และ ครุกส์ ได้กล่าวถึงงานปฏิบัติว่ามี 2 แบบ คืองานปฏิบัติตามเป้าหมาย (Target Tasks) และงานปฏิบัติในการเรียนการสอน (Pedagogic Tasks) โดยให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

งานปฏิบัติตามเป้าหมาย (Target Tasks) หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติ โดยใช้ภาษาอังกฤษทั้งที่โรงเรียนหรือที่มหาวิทยาลัย ที่ทำงาน ในโครงการฝึกอบรมทางวิชาชีพ ในการประกอบ

อาชีพ ฯลฯ งานปฏิบัติตามเป้าหมายนี้ เป็นสิ่งที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ในการจัดการสอนภาษาแบบเน้นงานปฏิบัติ

งานปฏิบัติในการเรียนการสอน (Pedagogic Tasks) หมายถึง กิจกรรมแก้ปัญหา ระหว่างครูกับนักเรียนที่ใช้ปฏิบัติในห้องเรียน งานปฏิบัติในการเรียนการสอน พัฒนามาจากงานปฏิบัติตามเป้าหมาย และพัฒนาไปเป็นหลักสูตรแบบเน้นงานปฏิบัติ ซึ่งสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างงานปฏิบัติตามเป้าหมาย งานปฏิบัติในการเรียนการสอน และหลักสูตรเน้นงานปฏิบัติ

งานปฏิบัติ (Task) ตามความหมายของลอง และ ครุกส์ (Long and Crookes, 1993) มักจะเน้นถึงสิ่งที่ทำ ไม่ได้เน้นสิ่งที่พูด ลอง ได้ให้ความหมายของงานปฏิบัติโดยทั่วๆ ไปไว้ ดังนี้

งานปฏิบัติ หมายถึง ชิ้นงานที่ต้องปฏิบัติเพื่อตนเองหรือเพื่อผู้อื่น อาจได้รับการตอบแทนหรือไม่ได้รับการตอบแทน ตัวอย่างงานปฏิบัติ ได้แก่ การทาสีรั้ว การแต่งตัวให้เด็ก การกรอกแบบฟอร์ม การซื้อรองเท้า การจองตั๋วเครื่องบิน การยืมหนังสือห้องสมุด การสอบใบขับขี่ การพิมพ์จดหมาย การสอบถามทาง ฯลฯ หรืออาจกล่าวได้ว่า งานปฏิบัติ ก็คือสิ่งต่างๆ ที่ทำในชีวิตประจำวัน ทั้งในการทำงาน การเล่น หรือที่คาบเกี่ยวกัน เป็นสิ่งที่บุคคลต่างๆ ช่วยบอก หรือช่วยอธิบายให้แก่เราตามที่เราต้องการ (Long, 1985 : 89 อ้างถึงใน Long and Crookes, 1993 : 39)

ครุกส์ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า งานปฏิบัติ หมายถึง ชิ้นงานหรือกิจกรรมที่มักจะมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ภายใต้การเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาทางการศึกษาหรือในการทำงาน (Crookes, 1986 อ้างถึงใน Long and Crookes, 1993 : 39)

นักภาษาศาสตร์ยุคส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ในการจัดการเรียนการสอนภาษา ให้ประสบผลสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้เป็นอย่างดี ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการ หลักสูตร สื่อและอุปกรณ์ วิธีสอน การทดสอบย่อย และการประเมินผล ในบรรดาสิ่งที่กล่าวถึงทั้งหมดนี้ สิ่งที่มีความสำคัญมากที่สุดก็คือ หลักสูตร และสิ่งที่เป็นศูนย์กลางของการจัดทำหลักสูตรก็คือ การเลือกสิ่งที่เป็นหลักในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำหลักสูตร การนำเอางานปฏิบัติ

มาใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์จึงนับว่าเป็นการปรับเปลี่ยนครั้งสำคัญ ที่จะส่งผลต่อการจัดหลักสูตร ภาษาอังกฤษ และต่อการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

จากการนำเสนอแนวความคิดเรื่องการจัดหลักสูตรแบบเน้นงานปฏิบัติ จะเห็นได้ว่าเป็น ข้อความรู้อที่มีประโยชน์ น่าสนใจ และน่าที่จะนำมาทดลองใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ข้อความรู้อที่เกี่ยวกับงานปฏิบัติ ประเภทงาน การจัดลำดับ งาน การพิจารณาความยากง่าย ฯลฯ ซึ่งนำมาใช้ในหลักสูตรนี้ ยังไม่เคยได้รับการพัฒนาอย่างเป็น ระบบที่ชัดเจนมาก่อน การพัฒนาหลักสูตรแบบเน้นงานปฏิบัติในครั้งนี้ จึงถือเป็นการแสวงหา แนวทางใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดอื่นๆ ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะภาษาอังกฤษแบบเน้นงานปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนเอกชน

สมมุติฐานการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาแบบเน้นงานปฏิบัติ โดยเฉพาะงานวิจัยของ พรานบุห์ (Prabhru, 1984) บรีน (Breen, 1984) ลองและครุกส์ (Long and Crookes, 1987) ดอพตีและพิกา (Doughty and Pica, 1986) ดัฟ (Duff, 1986) ที่สรุปได้ว่า การสอนภาษาแบบเน้นงานปฏิบัติ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสในการฝึกทักษะการใช้ภาษา ด้วยการทำงานในลักษณะต่างๆ กัน ทำให้ความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานการวิจัยไว้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จะทำให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถทางภาษาหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง สูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถทางภาษาของกลุ่มควบคุม ที่จัดการเรียนการสอนตามปกติ

2. การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จะทำให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถทางภาษาหลังการเรียนของกลุ่มทดลอง สูงขึ้นถึงระดับร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

1.2 หนังสือแบบเรียนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่ใช้ในโรงเรียนเอกชน

2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งแยกเป็นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเสริมทักษะภาษาอังกฤษแบบเน้นงานปฏิบัติที่พัฒนาขึ้น และการจัดการเรียนการสอนตามปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียน

3. การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ โดยใช้เนื้อหาเดียวกันสอนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมทักษะภาษาอังกฤษแบบเน้นงานปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนเอกชน เป็นเวลา 2 ปีการศึกษา แต่ได้นำเอาเฉพาะเนื้อหาของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ไปจัดทำแผนการสอนเป็นเวลา 1 ภาคเรียนแล้วนำไปทดลองสอน

คำนิยามศัพท์

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ได้เอกสาร ดังนี้

1.) เอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง กรอบแนวคิด เนื้อหา การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลและการประเมินผลผู้เรียนที่ผ่านการเรียนตามหลักสูตร

2.) เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือการใช้หลักสูตร รายละเอียดเนื้อหา และแผนการสอนเป็นเอกสารที่อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตร

การดำเนินการดังกล่าวครอบคลุมการยกกว้างหลักสูตร การประเมินหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร จนได้เป็นเอกสารหลักสูตรที่สมบูรณ์

ทักษะภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ได้อย่างคล่องแคล่ว อันเป็นผลมาจากการฝึกทักษะตามกระบวนการเรียนรู้ภาษาที่ได้นำมาใช้

งานปฏิบัติ หมายถึง งานหรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และปรากฏเป็นชิ้นงานหรือผลงานให้เห็น โดยมีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาจากการปฏิบัติงาน และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

หลักสูตรเสริมทักษะภาษาอังกฤษแบบเน้นงานปฏิบัติ หมายถึง หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน ในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยใช้งานปฏิบัติเป็นวิถีทางที่ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในโรงเรียนเอกชน ที่ได้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือในระดับอนุบาล

โรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนสามัญศึกษาที่เปิดดำเนินการโดยเอกชน อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และเริ่มสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือในระดับอนุบาล

ความสามารถทางภาษา หมายถึง ระดับความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นผลเกิดจากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูจัดให้ วัดได้จากการทำแบบทดสอบความสามารถทางภาษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

คุณภาพของหลักสูตร หมายถึง ผลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรใน 2 ลักษณะ คือการประเมินเอกสารหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องได้ค่าเฉลี่ยของการจัดอันดับคุณภาพสูงกว่า 3.5 จากคะแนนเต็ม 5 และการประเมินโดยการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ต้องได้ค่าเฉลี่ยจากคะแนนวัดความสามารถทางภาษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามปกติ และสูงขึ้นถึงร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้หลักสูตรเสริมทักษะภาษาอังกฤษแบบเน้นงานปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการส่งเสริม และพัฒนาความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาของผู้เรียน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาระดับสูงขึ้น
2. เป็นแนวทางแก่ครูภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ในการพัฒนาคุณภาพการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการแสวงหาข้อความรู้ เรื่องการใช้งานปฏิบัติในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับครูและผู้สนใจเรื่องการสอนภาษา